

Te midden van vijfduizend jaar oude grafheuvels en een hunebed, op landgoed Heidehof in het Drentse Eext, wordt vandaag natuurbegraafplaats 'Hillig Meer' geopend. Met 33 hectare natuurgebied is het de grootste natuurbegraafplaats van Nederland.

TEKST **Cokky van Limpt**

Eeuwig graf in Drenthe

In een grafheuvel op de Drentse Hondsrug werd in 1953 een dubbelgraf ontdekt van een moeder met kind, die daar in foetushouding lagen begraven. Vierenhalf jaar geleden, meer dan een halve eeuw later, werd er dna-onderzoek gedaan op de bijzondere vondst, die is ondergebracht in het Drents Museum in Assen. Het bleek te gaan om een moeder van 18 en een kind van 4 jaar oud.

De bewuste grafheuvel ligt op landgoed Heidehof, sinds 1996 eigendom van Dolf van der Weij en Annetje Braat, die het kochten met het ideaal om van het productiebos weer een zo natuurlijk mogelijk bos te maken. Ook zoon Chris Schreve is erg natuur-minded. Na een marketingbaan in de autobranche trok hij een jaar langs natuurprojecten in Afrika, Indonesië en Peru. Hij werkt bij Instituut Beeld & Geluid mee aan het project van Stichting Natuurbeelden, die de karakteristieke landschappen, dieren en planten van Nederland in filmbeelden wil archiveren. Ook voor het natuurbeheer op Heidehof steekt hij al jaren zijn handen uit de mouwen. "Mijn moeder was erg onder de indruk van de uitkomst van dat dna-onderzoek: zó'n jonge moeder met haar 4-jarige kind", vertelt hij. "Die ontdekking bracht haar op het idee om op Heidehof een kind-gedenkplek in te richten, voor ouders die een kind hebben verloren."

Vergunningen

Van het een kwam het ander. In gesprekken met gemeente, provincie en uitvaartorganisaties groeide haar idee uit tot een concreet plan voor een natuurbegraafplaats. Voor ambtelijke molens ongekend snel, kwamen alle vergunningen in drieënhalve jaar rond. Van de 169 hectare natuurgebied die Heidehof beslaat, werd 33 hectare bestemd voor natuurbegraafplaats Hillig Meer. Met de zeven prehistorische grafheuvels en een hunebed pal naast de natuurbegraafplaats komen zo drie grafculturen uit verschillende tijdperken samen op één plaats. Ook de naam Hillig Meer verwijst naar oeroude rituelen die volgens overlevering nabij het uit de ijstijd stammende 'heilige' meer op het landgoed zouden hebben plaatsgevonden.

De natuur staat voorop op het landgoed. Daarom wordt ook de begraafplaats zo natuurlijk mogelijk beheerd. Er heerst eeuwig grafrecht en daardoor ook eeuwige grafcrust. Dat spreekt veel mensen aan, zegt Schreve. "Een mooie laatste rustplaats in de natuur, waarnaar de nabestaanden geen omkijken hebben, maar waar ze wel naartoe kunnen. De graven worden nooit geruimd en na de graflegging neemt de natuur het onderhoud over." Verder mogen bij een begrafenis alleen materialen worden gebruikt die biologisch afbreekbaar zijn. Zoals een mand of een kist van hout, bamboe of karton, en lijkwades van stoffen als linnen of wol. Ook afbreekbare urnen kunnen in het bos begraven worden. As mag worden uitgestrooid in het graf maar niet boven de grond. "Het is schadelijk voor het milieu als dat geconcentreerd plaatsvindt", licht Schreve toe. "Er zitten zware metalen in ons lichaam die niet in de humuslaag terecht mogen komen." Wie graag een gedenkteken wil, mag een Drentse zwerfsteen op het graf plaatsen, met of zonder inscriptie. In het jonge, pas aangeplante bos op Hillig Meer mag ook een boom worden geplant op of naast het graf. "Hier", legt Schreve uit, wandelend door het oude bos, "heeft dat geen enkele zin. Jonge boompjes krijgen tussen deze hoge douglassparren veel te weinig licht."

De opbrengsten van de graven komen ten

Natuurbegraafplaats Hillig Meer in Eest, Drenthe. Als gedenktekens dienen zwerfkeien. FOTO REYER BOXEM

'De graven worden nooit geruimd en na de graflegging neemt de natuur het onderhoud over'

goede aan het onderhoud van de natuur op het landgoed. "Bovendien is het eeuwig grafrecht een borg dat het bos ook in de toekomst bos kan blijven", benadrukt Schreve. De begraafplaats is dus een economische 'drager' van de natuur op het landgoed. Niet onbelangrijk, gezien de hoge kosten van het beheer, maar het idealisme van de eigenaren is minstens zo belangrijk.

"Annetje en ik hebben allebei altijd iets willen doen in en met de natuur en met de relatie tussen mens en natuur", vertelt Dolf van der Weij. "We hebben geen specifieke geloofsachtergrond, maar het bovenzintuiglijke heeft ons beiden altijd aangetrokken. Annetje is heel spiritueel en creatief. Ze heeft op de Vrije school gezeten. De antroposofie hangt ze niet aan maar ze heeft daar wel gevoeligheid voor de

Rondleiding

Daags na de officiële opening voor genodigden, door Pieter van Volenhoven als voorzitter van het Nationaal Groenfonds, is morgen iedereen welkom op Natuurbegraafplaats Hillig Meer voor een inspiratiedag over natuurbegraven. Er is een rondleiding langs het ontvangsthuis en over de natuurbegraafplaats, met aansluitend de opvoering van een oude Drentse sage over het thema 'De cirkel van leven en dood'. Er zijn workshop, demonstraties en lezingen, wandelingen met natuurgidsen en voor de meer spiritueel geïnteresseerden is er een wandeling langs 'energetische plekken'. Het volledige programma is te vinden op: www.hilligmeer.nl/inspiratiedag

natuur en voor natuurlijke processen ontwikkeld. Op het landgoed organiseert zij ook natuurbewustzijnscurssussen. Ikzelf ben al jong vrijmetselaar geworden. Tot de roeping van een vrijmetselaar hoort dat je je inspant iets goeds te doen voor de samenleving. Die roeping heeft mij mede gemotiveerd tot wat wij hier doen op Heidehof."

Dichter bij de cirkel van leven en dood kun je bijna niet komen en nergens is de reïntegratie van mens en natuur zo letterlijk te nemen als op een natuurbegraafplaats. Van der Weij merkt dat, wanneer hij met mensen door het bos wandelt om een mooie plek voor een graf uit te zoeken. "Als ze dan, soms na uren lopen, een plek hebben uitgezocht, gebeurt er iets met die mensen. Ze slaan zelf een piketpaal in de grond die het middelpunt aangeeft van hun toekomstige graf, ik feliciteer ze en dan zie je de emoties komen. Tranen soms, blijdschap, een geluksgevoel. Waarom ze nou precies kiezen voor een graf op een natuurbegraafplaats, kunnen mensen vaak niet zo goed onder woorden brengen. Maar je ziet hun onberedeneerbare gevoel van verbondenheid met de plek die ze hebben uitgezocht. Letterlijke inspiratie door de natuur noem ik dat. De relatie met de natuur die iedere mens heeft maar waarvan velen zich niet meer bewust zijn, dient zich op zo'n moment opeens als vanzelf aan."

Idealisme

Het idealisme van Van der Weij en Braat is zo groot, dat zij ten behoeve van de natuurbegraafplaats hun eigen huis verlaten en elders op het landgoed kleiner gaan wonen. Hun destijds ecologisch gebouwde huis is verbouwd en gereedgemaakt als ontvangstruimte van Hillig Meer. Met uitzicht op de prachtige tuin, in een huiselijke sfeer met open haard, vleugel en aantrekkelijk meubilair, kunnen hier afscheidsceremonies en condoleances worden gehouden. Ook het kantoor bevindt zich hier inmiddels, waar zoon Chris een groot deel van de week zijn intrek heeft genomen. De uren bij Beeld & Geluid gaat hij langzaam afbouwen om meer tijd te kunnen besteden aan de natuurbegraafplaats. Sinds de formele opening in november 2012 zijn er inmiddels 21 mensen begraven en vele malen meer reserveringen gemaakt voor een eeuwig graf midden in de schitterende natuur van Drenthe. Meer informatie over de natuurbegraafplaats is te vinden op www.hilligmeer.nl.